

ВІДГУК

офіційного опонента – кандидата юридичних наук, доцента Кобка Євгена Васильовича – на дисертацію Костюшка Олега Петровича «Адміністративно-правове забезпечення реалізації права громадян на участь в охороні публічної безпеки і порядку», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

З огляду на проголошений в Україні курс на європейську та євроатлантичну інтеграцію, реалізація якого пов'язана з низкою соціально-економічних та політичних трансформацій, особливого значення набуває забезпечення належної охорони публічної безпеки і порядку. Пріоритетними в цій галузі є децентралізація національної системи правоохоронних органів, перехід від карального до соціально-сервісного та профілактичного змісту їх діяльності, запровадження новітніх форм реалізації поліцейських функцій.

Головною проблемою, яка гальмує розвиток системи громадських формувань правоохоронної спрямованості, є недосконалість законодавства, що регулює участь громадян України в забезпеченні публічної безпеки і порядку, визначає форми їх організації, права й обов'язки членів громадських формувань, фінансування їх діяльності, соціальне забезпечення тощо.

В умовах реформування Національної поліції з пріоритетним наближенням до європейських стандартів функціонування правоохоронних органів особливого значення набуває створення оптимального адміністративно-правового забезпечення реалізації права громадян на участь в охороні публічної безпеки і порядку, чим і зумовлюється актуальність дисертаційного дослідження Костюшка О.П.

Актуальність досліджуваної теми також підтверджується статистичними даними, які відображають тенденцію до готовності значної кількості українців брати участь в охороні публічного порядку навіть на безоплатній основі.

Глибина та достовірність результатів дисертаційного дослідження базуються на досконалому володінні автором методами наукового пошуку. Основою методології дисертації є загальні та спеціальні методи, використання

Вх. №		ВДСД НАВС	
102	31.12	20	19
кількість аркушів:			
осн. док.	7	додаток	—

яких обумовлено метою, об'єктом і предметом дослідження. Серед загальнонаукових методів застосовано діалектичний та історичний – під час розкриття сутності поняття й етапів трансформації адміністративно-правових гарантій участі громадян з охорони публічної безпеки і порядку (розділи 1–3); аксіологічний – для обґрунтування важливості нормативного закріплення адміністративно-правових гарантій у діяльності громадян та їх об'єднань як суб'єктів забезпечення публічної безпеки і порядку (підрозділи 1.1, 1.2, 2.1, 2.2, 3.2); аналізу і синтезу – з метою з'ясування сутності публічної безпеки і порядку як об'єкта правоохоронної діяльності (підрозділ 2.1); формально-логічні – для конкретизації напрямів дослідження діяльності громадян та їх об'єднань у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку (розділи 1, 2, висновки); правової компаративістики – з метою порівняння стану забезпечення публічної безпеки і порядку громадянами в Україні та інших країнах (підрозділ 3.1); системно-структурний – для розкриття змісту елементів адміністративно-правових гарантій статусу громадян та їх об'єднань (підрозділи 1.3, 2.1); соціологічний – у процесі вивчення думки практиків, з'ясування рівня соціальної ефективності застосування правових норм та реалізації організаційних заходів з проблем, що розглядаються (розділи 1–3); статистичний – для узагальнення результатів, одержаних під час вивчення статистичних звітів й опрацюванні емпіричного матеріалу (розділи 1–3).

Ознайомлення із дисертаційним дослідженням дає підстави для висновку, що основні положення і висновки, які виносяться автором на захист, мають відповідний ступінь наукової новизни. Їх підґрунтям є цілком достатні методологічна, теоретична, інформаційна та джерельна бази.

О.П. Костюшко у своїй роботі розв'язує низку нових проблем стосовно адміністративно-правового забезпечення реалізації права громадян на участь в охороні публічної безпеки і порядку. Запропоновані автором наукові положення і висновки дійсно у сукупності становлять нову концепцію адміністративно-правового забезпечення реалізації права громадян на участь в охороні публічної безпеки і порядку, а також містять слушні пропозиції та

рекомендації щодо його розвитку та удосконалення.

Слід відзначити, що автор, висвітлюючи основні результати дослідження, уникає загальновідомих понять, бездоказових тверджень та максимально відображає специфічні особливості, що саме й складають його предмет. Складний за своєю специфікою матеріал подається у стислій, доступній формі. Разом з тим, розкривається ціла низка суміжних науково-теоретичних проблем, які загалом можуть складати методологічне підґрунтя для подальшої наукової розробки окремих питань правоохоронної діяльності.

Для досягнення визначеної мети автор поставив перед собою цілу низку теоретичних та практичних завдань: встановити етапи розвитку законодавчо закріплених форм участі громадян в охороні публічної безпеки і порядку; розкрити сутність адміністративно-правового статусу громадян в охороні публічної безпеки і порядку; виокремити адміністративно-правові гарантії реалізації права громадян на участь в охороні публічної безпеки і порядку; визначити і класифікувати форми участі громадян в охороні публічної безпеки і порядку; розглянути порядок взаємодії громадян та їх об'єднань, що беруть участь в охороні публічної безпеки і порядку, з органами правопорядку, зокрема Національної поліції, внести пропозиції щодо його вдосконалення; визначити зміст наукових категорій, що розкривають правовий та соціальний захист громадян, які беруть участь в охороні публічної безпеки і порядку; виокремити особливості адміністративно-правового забезпечення реалізації права громадян на участь в охороні публічної безпеки і порядку та інших країнах з оцінкою перспектив його використання в Україні; запропонувати рекомендації щодо вдосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації права громадян на участь в охороні публічної безпеки і порядку.

Структура роботи обумовлена метою, об'єктом та предметом дослідження. Дисертація складається з анотації, вступу, трьох розділів, восьми підрозділів, висновків до розділів, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків, що в сукупності присвячені питанням дослідження адміністративно-правового забезпечення реалізації права громадян на участь в

охороні публічної безпеки і порядку. Такий підхід до визначення структури і змісту дослідження є логічним, дозволяє всебічно висвітлити значне коло актуальних проблем, що виникають під час правового регулювання відносин щодо адміністративно-правового забезпечення реалізації права громадян на участь в охороні публічної безпеки і порядку.

З урахуванням сучасних підходів, наявних у юридичній науці, О.П. Костюшко формулює основні параметри проблеми, яка вирішується у дисертаційній праці, та концептуальні засади її розв'язання, а також спрямовує одержані результати на удосконалення адміністративно-правового забезпечення реалізації права громадян на участь в охороні публічної безпеки і порядку.

Конструктивним в роботі є авторське зауваження, що в Україні зараз діє безліч законів та інших нормативно-правових актів, які в тій чи іншій мірі стосуються питань участі громадян у забезпеченні охорони публічної безпеки і порядку. Однак в силу різних підходів, реалізованих в цих актах, створити єдину і, що ще важливіше, дієву систему участі громадян у забезпеченні правопорядку поки не вдалося, хоча окремих спроб в цьому напрямі робиться чимало (с. 49).

Цілком слушно автором було відмічено, що реалізація, гарантій прав і свобод громадян у сфері охорони громадського порядку, передбачає наявність системи суб'єктів цієї діяльності. Види, суб'єктів не залишаються незмінними, вони залежать від існуючої в суспільстві державно-правової надбудови, ціннісних пріоритетів, ступеня розвитку демократичних інститутів, форми державного устрою та інших факторів (с. 92).

Окремо заслуговує на увагу зроблений автором висновок, що форми участі громадян в охороні публічної безпеки і порядку, більшість з яких склалися в нашій країні історично, дуже різноманітні. Аналіз відомих сьогодні форм участі громадян в охороні публічної безпеки і порядку дозволяє класифікувати їх за різними підставами: спрямованістю та змістом діяльності; державної, місцевої, комерційної або громадської основи залучення громадян

до правоохоронної діяльності; індивідуальності або колективності цієї діяльності (с. 109).

Заслуговує на увагу точка зору здобувача стосовно того, що до принципів взаємодії громадських формувань і органів Національної слід віднести: законності; посилення оперативного керівництва; не перетину компетенції; плановості; безперервності; оперативності і гнучкості; наступності; гласності тощо (с. 138-140).

Дисертант справедливо відстоює позицію, що серед безлічі факторів, що впливають на бажання громадян внести особистий внесок у справу охорони громадського порядку, проблеми правової і соціальної захищеності громадян, що беруть участь в охороні публічної безпеки і порядку, є одним з чільних місць. І це не випадково, так як правова і соціальна захищеність громадян забезпечує правомочності і обов'язки громадян, що беруть участь в охороні публічної безпеки і порядку; встановлює межі їх самостійності у вирішенні питань, пов'язаних з охороною громадського порядку; створює гарантії їх недоторканності під час виконання функцій з охорони громадського порядку; визначає межі та порядок відшкодування шкоди життю і здоров'ю громадян нанесеного під час забезпечення охорони громадського порядку (с. 153).

Позитивна оцінка окремих аспектів рецензованої роботи та проведеного дослідження водночас не виключає можливості висунути низку зауважень критичного та дискусійного характеру.

1. У підрозділі 1.2. «Участь громадян в охороні публічної безпеки і порядку як адміністративно-правова категорія» (с. 69) автор обґрунтовує авторську дефініцію «охорона громадського порядку». Водночас, з аналізу запропонованої дефініції не зрозумілим є місце громадян та громадських об'єднань правоохоронної спрямованості в здійсненні функцій з підтримання публічної безпеки і порядку.

2. Досліджуючи адміністративно-правові гарантії реалізації права громадян на участь в охороні публічної безпеки і порядку, на с. 92 дисертації автор цілком слушно зауважує, що якщо проаналізувати ст. 218-244²³ нині

чинного КУпАП, то визначений перелік суб'єктів, які мають право розглядати справи про адміністративні правопорушення, буде значно розширено. Однак з тексту дисертації не зовсім зрозуміло якими адміністративно-юрисдикційними повноваженнями наділені члени громадських формувань з охорони громадського порядку і державного кордону.

3. У підрозділі 2.1 «Форми участі громадян в охороні публічної безпеки і порядку» автор розглядає потенційні можливості позаштатного співробітництва громадян з правоохоронними органами, яке може здійснюватися у формі залучення громадян України, які не перебувають в штатному розкладі правоохоронного органу, до участі в його роботі на добровільних засадах під безпосереднім керівництвом посадових осіб цих органів (с. 111-115). Однак в тексті роботи не повною мірою розкрито сучасний стан такого співробітництва, зокрема залучення до охорони публічного порядку громадських помічників дільничних офіцерів поліції.

4. У підрозділі 2.2. «Взаємодія громадян та їх об'єднань, що беруть участь в охороні публічної безпеки і порядку, з органами Національної поліції» автором комплексно проаналізовано адміністративно-правову регламентацію та практичну реалізацію механізму взаємодії громадян та їх об'єднань правоохоронної спрямованості з поліцією. Водночас недослідженими залишились питання, що стосуються аналізу взаємодії органів поліції та громади на засадах партнерства, що визначено ключовим базовим принципом і головним показником ефективності діяльності Національної поліції України.

Разом із тим, висловлені зауваження не торкаються концептуальних положень дисертаційного дослідження О.П. Костюшка, у своїй більшості стосуються тільки дискусійних проблем і не применшують належного рівня рецензованого дослідження й не впливають на загальну позитивну оцінку роботи та на її наукову і практичну цінність.

Основні теоретичні положення і висновки, сформульовані у дисертації, відображено в 17 наукових публікаціях, серед яких п'ять статей – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук,

одна стаття – у зарубіжному науковому періодичному виданні, шість статей – у збірниках наукових доповідей, оприлюднених на всеукраїнських і міжнародних науково-практичних конференціях (круглих столах), а також п'ять праць, які додатково відображають наукові результати дисертації.

Вивчення дисертаційного дослідження та його автореферату дає підстави стверджувати про ідентичність змісту автореферату й основних положень дисертації. Оформлення дисертаційного дослідження та автореферату зауважень не викликає.

Проведений аналіз дає підстави для висновку, що дисертація Костюшка Олега Петровича «Адміністративно-правове забезпечення реалізації права громадян на участь в охороні публічної безпеки і порядку» відповідає вимогам, які ставляться до написання кандидатських дисертацій (п. 9, 11, 12, 13 Порядку присудження наукових ступенів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567), а її автор заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата юридичних наук із спеціальності 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Помічник Голови відділу взаємодії
з правоохоронними органами
Департаменту забезпечення діяльності
Голови Національної поліції України
кандидат юридичних наук, доцент

Є.В. Кобко